

УДК 617.736–007.17–07

Динаміка зорових функцій у працівників залізничного транспорту, хворих на макулярну дистрофію

М. І. Каспржинська, М. П. Тинчук, Я. С. Стецюк

Вузлова лікарня на станції Здолбунів Львівської залізниці

Ключові слова: вікова макулярна дистрофія, динаміка зорових функцій.

Дистрофічні захворювання сітківки належать до найпоширеніших захворювань органа зору серед населення європейських країн [2]. Дистрофічні захворювання сітківки, в тому числі вікова макулодистрофія (ВМД), становлять одну з основних причин сліпоти й слабозорості. Нині в Європі нараховують близько 18,5 млн хворих на цю патологію. В Україні інвалідність по зору від ВМД за останні десятиліття збільшилася в 3,5–4 рази і становить 22% [3, 4]. На думку деяких авторів, ВМД, з огляду на високу захворюваність, набуває характеру епідемії [7].

Серед різних теорій патогенезу ВМД більшість авторів вважають, що пусковим механізмом розвитку захворювання є судинний чинник. Зміни в тканинах сітківки мають вторинний характер і виникають насамперед внаслідок порушення мікроциркуляції у власній судинній оболонці та окремих судинах сітківки. Почастішання й «помолодження» судинної патології сприяли збільшенню частки хворих на ВМД серед осіб працездатного віку, що засвідчує соціально-економічну значущість проблеми [1, 6].

До основних чинників ризику виникнення макулярних дистрофій належать: вік, генетична налаштованість, артеріальна гіпертензія, атеросклероз, куріння, вплив ультрафіолетового й іншого випромінювання, особливо після аварії на Чорнобильській АЕС, неправильне харчування тощо [5].

У доступній літературі даних щодо динаміки зорових функцій у хворих на макулярні дистрофії працівників залізничного транспорту ми не знайшли.

Мета — дослідити динаміку зорових функцій у хворих на макулярні дистрофії, які працюють на Здолбунівському вузлі Львівської залізниці.

Матеріал і методи

Ми обстежили 36 хворих (59 очей) з тих, що перебувають на диспансерному обліку з дистро-

фічними захворюваннями сітківки в очному кабінеті поліклініки Вузлової лікарні на ст. Здолбунів упродовж останніх 5 років.

Вікову макулодистрофію сухої форми ми діагностували у 29, ексудативної форми — в 1, спадкову макулодистрофію — у 2, макулодистрофію внаслідок порушення кровообігу в судинах сітківки — у 4 хворих.

Згідно з міжнародною класифікацією ВМД (Генуя, 1996), офтальмоскопічна картина сухої форми характеризується наявністю в макулярній ділянці друз, поодиноких або багатьох вогнищ гіпопігментації пігментного епітелію, вогнищ атрофії пігментного епітелію з відсутністю неоваскуляризації.

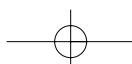
У 23 хворих виявлено макулодистрофію на обох очах, у 13 — на одному оці, при нормальній офтальмоскопічній картині на очному дні другого ока.

У 34 хворих дистрофічні зміни в сітківці були виявлені під час періодичних профоглядів, у 2 хворих — при зверненні зі скаргами. Звертає на себе увагу факт, що обстежувані намагаються показати більшу гостроту зору, ніж вона є насправді. Це явище можна назвати диссимуляцією.

Найбільшу кількість хворих на ВМД виявили серед машиністів і помічників машиністів, операторів дефектоскопічних візків, монтерів колії, оглядачів-ремонтників вагонів, водіїв автомобілів на відбудовчому поїзді (табл. 1), тобто працівників, робота яких пов'язана з рухом поїздів, — загалом 66,7%. Тобто на ВМД частіше хворіють працівники професій, які передбачають високі вимоги до зорових функцій.

За даними літератури, ВМД найчастіше діагностують в осіб віком понад 50 років [5].

Найбільше хворих на ВМД виявлено серед осіб віком 46–50 років (36,2%), на другому місці стоїть вікова група 51–55 років (30,6%), на третьому місці — 41–45 років (16,6%), на четвертому — 56–60 років (11,1%), на п'ятому — 30–40 років

Таблиця 1

Розподіл обстежених хворих за професіями

Професійна група	Кількість обстежених	
	абс.	%
Машиністи та помічники машиністів електровозів і тепловозів	14	38,9
Оператори дефектоскопічних візків	3	8,3
Оглядачі-ремонтники вагонів	2	5,5
Монтери колії	3	8,3
Водії автомобілів на відбудовчому поїзді	2	5,5
Інші	12	33,3

(5,5 %) (табл. 2). Отже, серед обстежених хворих на ВМД більшість (58,3 %) належала до вікової групи до 50 років, що підтверджує дані інших авторів про «молодшання» макулярної дистрофії і збільшення частки хворих працездатного віку [1, 3].

Усім пацієнтам проведено такі обстеження: візометрія на апараті «Рота», периметрія на периметрі Ферстера, офтальмоскопія у зворотному й прямому вигляді з вузькими зіницями і в умовах циклоплегії, офтальмохромоскопія, офтальмобіомікроскопія, тонометрія очей, дослідження кольоросприйняття.

Під час обстеження, крім основної патології, виявили такі супровідні захворювання очей: аномалія рефракції (у 8 осіб), початкова катаракта (8), часткове помутніння склистого тіла (2), а також загальні захворювання: гіпертонічна хвороба (17), виразкова хвороба дванадцятипалої кишки (3), хронічний гепатит (3).

За період дослідження 19 хворих регулярно проходили курси планового стаціонарного лікування (1–2 рази на рік) в очному відділенні Рівненської відділкової лікарні, 6 хворих лікувалися в очних стаціонарах за місцем проживання, 2 хворих — у Клінічній лікарні Львівської залізниці, 9 хворих отримали курс амбулаторного лікування.

Курси лікування включали традиційну дедистрофічну терапію: вітаміни, ретинопротектори, антиоксиданти, ангіопротектори, судинорозширювальні засоби, тканинну терапію — у вигляді

інстиляцій очних крапель, парабульбарних ін'єкцій, електрофорезу, фонофорезу, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій тощо.

Останнім часом широкого застосування набуває препарат «Окювайт Лютеїн», що містить збалансований набір вітамінів, мінералів і каротиноїдів — лютеїну і зеаксантину, як ефективний засіб призупинити розвиток та прогресування ВМД [5].

Результати дослідження та обговорення

Визначили середню гостроту зору і сумарне поле зору в 4 меридіанах на початку та наприкінці дослідження.

За період дослідження (5 років) у більшості хворих знизилася середня гострота зору на 0,1–0,2 (табл. 3). Ці хворі залишалися придатними до роботи за своїми спеціальностями, не потребували працевлаштування. Лише у двох хворих на спадкову макулярну дистрофію зареєстрували значне зниження зору на обидва ока, що призвело до визнання їх інвалідами третьої групи. Звуження сумарного поля зору відзначили в межах 6° — 14°, лише у двох хворих (зі спадковою макулодистрофією) виявили центральні відносні скотоми в межах 5° — 15°. Ці дані збігаються з даними інших авторів у тім, що в разі сухої форми ВМД зберігається відносно висока гострота зору і захворювання перебігає з незначними видимими й функціональними порушеннями [8].

Змін кольоросприйняття за період дослідження не виявили.

Таблиця 2

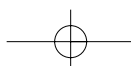
Розподіл обстежених хворих за віком

Вік, роки	Кількість хворих	
	абс.	%
30–40	2	5,5
41–45	6	16,6
46–50	13	36,2
51–55	11	30,6
56–60	4	11,1

Таблиця 3

Динаміка показників візометрії та периметрії

Етап дослідження	Візометрія: середня гострота зору	Периметрія: сумарне поле зору в 4 меридіанах
Початок	0,62	269,5°
Кінець	0,50	255,8°

Висновки

1. Вікові макулярні дистрофії призводять до поступового зниження гостроти зору та звуження поля зору, які за час дослідження не впливали на придатність до роботи за професією й не вимагали працевлаштування.

2. Хворим на ВМД слід проводити регулярні

планові курси дедистрофічної терапії.

3. Зважаючи на «молодшання» вікової макулярної дистрофії, потрібно більше уваги приділяти обстеженню очного дна під час періодичних профоглядів працівників залізничного транспорту, особливо це стосується професій, пов'язаних із рухом поїздів.

Цитована література

1. *Бездетко П. А.* Реваскуляризирующие вмешательства в лечении возрастной макулярной дегенерации / Н. В. Панченко, А. В. Пахомова // Офтальмол. журн.— 2005.— № 2.— С. 56–60.
2. *Дзюба Н. А.* Результаты применения эмкоксипина и аутоплазмы в лечении дистрофических заболеваний сетчатки / Н. А. Дзюба, В. И. Ангел // Там же.— 2006.— № 3.— С. 125–128.
3. *Жабоедов Д. Г.* Роль оксикаротиноидов в развитии возрастной макулодистрофии / Д. Г. Жабоедов, О. В. Петренко, Е. Г. Пархоменко // Там же.— 2006.— № 6.— С. 56–59.
4. *Клиническое* изучение эффективности препарата Окювайт при возрастной макулодистрофии / В. В. Савко, Н. И. Наричина, Н. В. Коновалова, А. Я. Новия // Там же.— 2005.— № 6.— С. 30–32.
5. *Крючкова О. В.* Роль анатомо-функциональных особенностей макулярной области сетчатки в патогенезе возрастной макулярной дистрофии / О. В. Крючкова, Е. В. Иваницкая // Там же.— 2005.— № 3.— С. 65–68.
6. *Новый* способ лечения дистрофических заболеваний сетчатки путем комбинированного воздействия ультразвука и импульсного электромагнитного поля на функциональное состояние зрительного анализатора / О. В. Крючкова, А. В. Скринник, В. В. Савко, Н. И. Храменко // Там же.— 2005.— № 5.— С. 66–68.
7. *Пасечникова Н. В.* Эффективность непрямо́й селективной лазерной коагуляции макулярной области у больных возрастной макулопатией в зависимости от исходных структурных и функциональных особенностей / Н. В. Пасечникова, В. А. Науменко, С. В. Коцан // Там же.— 2005.— № 6.— С. 4–7.
8. *Терапевтическая офтальмология* / Под ред. М. Л. Краснова, Н. Б. Шульгиной.— М.: Медицина, 1985.— 558 с.

Динамика зрительных функций у работников железнодорожного транспорта, больных макулярной дистрофией

М. И. Каспржинская, Н. П. Тынчук, Я. С. Стецюк

Исследована динамика зрительных функций (средней остроты зрения, суммарного поля зрения), у 36 больных (59 глаз) макулярными дистрофиями — в течение 5 лет. Возрастная макулодистрофия (ВМД) диагностирована у 30 больных. Наблюдается «омоложение» ВМД (58,3% больных принадлежат к возрастной группе до 50 лет). Снижение средней остроты зрения и суммарного поля зрения не привело к необходимости изменить профессию или трудоустроить больных. Больным ВМД показаны плановые курсы дедистрофической терапии. При профилактических осмотрах необходимо тщательно исследовать глазное дно у работников железнодорожного транспорта всех возрастных групп.

The dynamic of visual functions of the rail transport workers with macular dystrophy

M. I. Kasprzhyn'ska, M. P. Tynchuk, Ya. S. Stetsiuk

The dynamics of visual functions (average acuity of vision, summary field of vision) has been studied in 36 patients (59 eyes) with macular dystrophy for the period of 5 years. The age-related macular dystrophy (AMD) was diagnosed in 30 patients. The observations showed the «rejuvenation» of the disease (58,3% of patients were younger than 50 years old). The lowering of average acuity of vision and summary field of vision did not cause the necessity of occupation change or employment assistance for the patients. The indication has been defined for the planned courses of dedystrophic therapy for AMD patients. The meticulous examination during preventive examinations railway transport workers of all age groups.